

Møde i Arbejdsgruppen for kartofler 25/09-24

Mødet blev afholdt online fra 10-15. Erhvervet deltog fra Danespo, Dyrskuevej 15, 7323 Give, og LBST deltog fra hhv. København og Augustenborg.

Deltagere fra erhvervet: Kim Madsen (Danespo), Preben Kloster (basisavler), Paul Lauritsen (præbasisavler), Christian Feder (KMC), Søren O. Jørgensen (Unipatatas), Carl Heiselberg (Danske kartofler) og Lars Bødker (SEGES)

Deltagere fra Fødevarestyrelsen (Fødevarestyrelsens Laboratorie): Ole Søgaard Lund

Deltagere fra Landbrugsstyrelsen (Enheden for Planter & Biosikkerhed): Kristine Riskær, Marie-Louise Hinsch Teglgård Nielsen, Sabine Fennefoss Bye og Sara Godthaab Dilling

Dagsorden

Velkommen v. Kristine Riskær, Nyt fra styrelsen

- **Ministerrokade og Ministeriet for Grøn Trepert**

Kristine var blevet bedt om at møde fysisk op i Nyropsgade på mødedagen, og mødet blev derfor omlagt til et online møde, hvor erhvervet sad samlet hos Danespo og LBST deltog online fra hhv. København og Augustenborg. Ressortomlægningen i ministeriet kommer højst sandsynligt ikke til at påvirke erhvervet det store. Planter og Biosikkerhed beholder sit navn, og er blevet flyttet samlet over i Fiskeristyrelsen. Styrelsens navn bliver ændret til Landbrugs- og Fiskeristyrelsen. Arbejdsgruppen for kartofler består med de samme medarbejdere fra Landbrugsstyrelsen. Erhvervet vil muligvis blive påvirket på punkter som kontrol og IT, da disse områder er flyttet med over i ministeriet for grøn trepart. Der skal på disse områder laves samarbejdsaftaler.

Punkter fra Planter og Biosikkerhed

- **Foreløbig resultat af marksyn**

Se bilag 1

LBST: resultaterne ser foreløbigt udmærket ud. Der har været fundet mere sortben i præbasis avlen i 2024 sammenlignet med de foregående år. Arealstørrelse af godkendte, nedklassificeret og kasserede marker følger mere eller mindre avlssæsonerne for 2022 og 2023.

Erhvervet: undrede sig over hvad, der ligger bag de 18 ha i basisavlen der er nedklassificeret i kategorien "avlsmaterialets oprindelse". Hvordan kan det være sket at noget er blevet "opklassificeret".

LBST: undersøger sagen og vender tilbage. Materialet er ikke blevet opklassificeret. En avler har været registreret "med opformering", men skiftede til "uden opformering" efter at avlerdata var læst over i ALM systemet. Derfor var det kun en mulighed for ham at markere sit materiale med klasse PB, selvom materialet var klassificeret som klasse E. Planter & Biosikkerhed har på det grundlag nedklassificeret materialet til klasse E og valgt årsagskode "avlsmaterialets oprindelse".

- **Korrekt brug af certificeringsmærker og forsegling af sække**
Planter & Biosikkerhed har i første halvår af 2024 modtaget mails fra andre lande hvor mærkesedler enten er trykt forkert eller ikke forsegllet korrekt til enheden. De berørte virksomheder har modtaget indskærpelser ved sådanne hændelser, men vi har fortsat ønske om, at arbejdsgruppen hjælper med at sprede ordet om korrekt brug af certificeringsmærker og forsegling af sække ved markedsføring.

Erhvervet fortalte, at de ikke bliver informeret om, at en virksomhed har modtaget en indskærpelse. Ved mærkning kan der ske mange småfejl, som ikke altid bliver opdaget, og derfor vil systemet omkring mærkningen være mere fejlsikkert, hvis de rigtige informationer kunne kobles automatisk til høstnummeret.

Erhvervet udtrykte yderligere utilfredshed over Agrilabel systemet.

- **Kommunikation til operatører –**
Planter & Biosikkerhed opfordrer arbejdsgruppen til at hjælpe med at få kommunikeret praksisændringer vedrørende risiko for smitte af skadegørere og andet til avlere, som ikke nødvendigvis når ud til dem via Planter & Biosikkerheds egne kommunikationskilder som eks. faglige meddelelser (nyheder) via lbst.dk.

*Erhvervet synes, at de faglige meddelelser fungerer godt, og ønsker forsat at så meget information som mulig udsendes på denne måde.
LBST forsætter med at sende faglige meddelelser ud.*

- **Ændringer i BEK Ændring til BEK fr 01/01-2025 -**
Bekendtgørelsen om læggekartofler og avl af konsumkartofler bliver opdateret og træder i kraft den 01/01-2025. En særlig vigtig ændring er krav der bliver stillet i forbindelse med at optage kerneplanter i den danske kerneplantesamling hos TystofteFonden. Det vil fremover være muligt at optage kerneplanter fra andre lande med samme krav uden forudgående test for skadegørere listet i bekendtgørelsens bilag 3. En sådan optagelse vil dog afhænge af, at oprindelseslandet har udført, eller har dokumentation for, at planterne er frie for de omtalte skadegørere. En anden ændring er en nærmere specificering af, hvornår kerneplanter kun stammer fra én oprindelse. Nuværende praksis omkring dette, vil ikke blive ændret, men proceduren vil blive tydeligere anført i bekendtgørelsen.

LBST efterspurgte, om erhvervet var interesseret i at ændringen i bilag 3 blev lavet på alle de listede skadegørere, eller om den kun skulle gælde de to Candidatus arter.

Der var enighed om, at ændringen kun skal omfatte de to Candidatus arter.

Coloradobillen og eksport til De Kanariske Øer –

I juli måned bliver Planter & Biosikkerhed (P&B) opmærksomme på, gennem henvendelse fra erhvervet, at der er indført importforbud af kartofler fra Danmark til De Kanariske Øer. P&B kontakter herefter de spanske plantesundhedsmyndigheder for at få bekræftet importforbuddet, hvilket de gjorde.

Forbuddet bygger på en ændring af DK's status for tilstedeværelsen af coloradobiller på EPPOs Global database fra "absent" til "present". Ændringen har ikke været i høring i P&B. P&B henvender sig derfor til EPPO for at få klarhed og ændret Danmarks skadegørerstatus. Selvom P&B's plantesundhedskontrollører hvert år ser coloradobillen under marksyn af læggekartofler, lykkes det at få ændret status på EPPOs hjemmeside til "transient". Det begrundes i, at der endnu ikke er påvist etablering af billen i

Danmark, men at de individer, der forekommer hvert år, antages at være indflyvninger fra Tyskland.

Coloradobillen er ikke reguleret i DK mere. På De Kanariske Øer er coloradobillen en karantæneskadegører, og ved eksport kræver de, at det eksporterende land er fri for billen.

- **Mulighed for åbning for handel med læggekartofler til Brasilien -**
Brasilien modtog i 2013 en anmodning om, at Danmark ønsker at kunne eksportere læggekartofler til Brasilien. Danmark leverede dengang en række plantesundhedsoplysninger til Brasilien, som har ligget til grund for at Brasilien kunne udarbejde en risikoanalyse. Sagen har ligget i kø i en række år, hvor vi løbende har rykket for sagen fra Styrelsen, ligesom EU-Kommissionen og tidligere ministre har taget sagen med i forbindelse med møder med Brasilien. Brasilien har nu udarbejdet en risikoanalyse, som indeholder en række krav til import af læggekartofler fra Danmark. Danske læggekartofler, som kan opfylde kravene, kan eksporteres til det Brasilianske marked. Vi har sendt kravene til jer til orientering og forberedelse til det brasilianske marked, hvis I finder det interessant. Som I har kunnet se, er der nævnt en række andre skadedyr og sygdomme, end vi almindeligvis ser, ligesom der er krav om analyser for nogle af skadegørerne. På trods af de omfattende krav til import er det positivt, at danske læggekartofler nu kan eksporteres til Brasilien.

Erhvervet fortalte, at Brasiliens krav var omfattende og en stor mundfuld.

Fødevarerstyrelsens Laboratorie oplyste, at de vil være i stand til at analysere for de nødvendige skadegørere, og de vil også kunne komme med et prisoverslag, hvis der er interesse i det.

Grundet tvivl om erhvervets interesse i eksport til Brasilien har LBST efter mødet udsendt mail til arbejdsgruppen og bedt om en tilkendegivelse af, hvorvidt der er interesse i eksportåbningen eller ej. LBST vil efterfølgende følge op på kravene sammen med dem, der melder positivt tilbage.

- **Formandskabet efteråret 2025** – Den 01. juli 2025 overtager Danmark formandskabet i EU. Dvs. at Planter & Biosikkerhed skal sidde for bordenden i flere arbejdsgrupper og mødefora herunder bl.a. forhandlingerne på planteforformeringsmateriale og nye genomteknikker (NGT). Formandskabet giver også flere opgaver, som Planter & Biosikkerhed skal varetage. Det vil resultere i, at næste års efterårsmøde vil blive berørt. Det foreslås, at mødet, der normalt afholdes i starten af efteråret, kortes ned til 2 timer og afholdes som onlinemøde, samt at mødematerialet bliver mere koncentreret og detaljeret.

Planter og Biosikkerhed har mange opgaver internationalt. Der er aktuelt 3 forordninger, der forhandles af Planter & Biosikkerhed. Kontoret vil derfor stort set være lukket i efteråret 2025.

LBST vil fortsat gerne arrangere og afholde et møde, men vil foretrække, at det bliver afkortet og afholdes virtuelt.

Erhvervet bakker op om et virtuelt og kortere møde under dansk formandskab, men kunne godt tænke sig, at der blev sat mere end 2 timer af. LBST kan ikke sige noget mere specifikt på nuværende tidspunkt.

Mødedato følger senere.

- **Ny hjemmeside, lbst.dk –**

[Landbrugsstyrelsen] hjemmeside har skiftet platform, og det nye lbst.dk blev lanceret 20. august. I processen med at skifte platform, er hjemmesidens struktur blevet nytænk i et forsøg på, at gøre siden mere brugervenlig og søgbar. Planter & Biosikkerhed er nysgerrige på, hvad arbejdsgruppens tanker om den nye hjemmeside er. Det vil derfor være en stor hjælp for Planter og Biosikkerhed, hvis arbejdsgruppen forud for afholdelse af mødet, har mulighed for at klikke sig rundt på styrelsens nye hjemmeside, og gøre sig nogle tanker om indholdet.

Der var ingen bemærkninger af særlig karakter under dette punkt. Som følge af, at Planter & Biosikkerhed er blevet en del af Landbrugs- og Fiskeristyrelsen vil hjemmesidesiden også skulle flytte sammen med Fiskeristyrelsens indhold. Der vil derfor endnu engang ske ændringer i forbindelse med hjemmesiden.

- **EU og national handlingsplan for kartoffelskimmel**

Lars Bødker vil orientere om dette.

Danske kartofler fremsendte tidligere på året et udkast til en handlingsplan for kartoffelskimmel til Landbrugsstyrelsens direktion som følge af ministerens besøg hos KMC. Handlingsplanen blev lavet for at klæde både styrelsen og ministeren på til besøget hos KMC.

Der er pt. en styregruppe, der arbejder med denne handlingsplan for forebyggelse af kartoffelskimmel. Der er fremsat både en kortsigtet og langsigtet handlingsplan, som vil kræve, at der i fremtiden er god kommunikation og dialog mellem erhverv, styrelser og ministerier.

Styregruppen vil komme med en mere detaljeret handlingsplan om kort- og langsigtede initiativer. Handlingsplanen vil også omfatte Miljøstyrelsen fsva. hvilke svampemidler og andre alternativer, der er tilgængelige. LBST får en rolle ift. rammevilkår for forædlingsteknikker, jordbehandling og spildplanter.

Hvis resistensudviklingen fortsætter i samme tempo som hidtil, er kartoffelavlens truet. Ikke kun tidlige stivelseskartofler, men også læggekartofler og den konventionelle spisekartoffelproduktion er truet.

Erhvervet forventer, at LBST kommer til at høre mere om arbejdet med en forbedret plan, som vil blive opdateret løbende. Der sker meget på området, både på europæisk og dansk plan.

Skimmel er et særligt problem i nord, hvilket har ført til nationale handlingsplaner for de enkelte medlemsstater. Der har været en opfordring fra Kommissionen om, at erhvervet går i tæt kontakt med myndighederne for at forklare problemstillingerne og tydeliggøre situationens alvor.

Punktet vil blive et fast punkt på dagsordenen til arbejdsgruppemøderne, så udviklingen og arbejdet kan følges tæt.

Punkter fremsat af erhvervet

- **Meloidogyne og afgrænsning ift. eksport**

Der er udtaget knoldprøver fra alle avlere med avl af kartofler i en radius af 5 km fra den inficerede mark. Resultaterne af knoldprøver bruges til at afgrænse den inficerede zone. Når den inficerede zone er fastsat, vil det kun være partier herfra, hvor der vil blive krævet rekvireret partikontrol.

LBST orienterede om, at der ikke er påvist nye fund af M. chitwoodi, hverken i de knoldprøver eller jordprøver der er udtager og analyseret.

Der var ingen yderligere bemærkninger til dette punkt. Kravet om rekvireret partikontrol i Jylland er ophævet. LBST har udsendt en faglig meddelelse herom.

- **Mulighed for dispensation for en 5. generation i præbasisavl**

Antallet af generationer af hhv. præbais, basis og certificerede kartofler er fastsat i EU-direktivet om handel med læggekartofler¹. En dispensation fra dette vil derfor kræve en anmodning til EU-Kommissionen, som er en tungere og længerevarende proces. Det er Planter & Biosikkerheds vurdering, at der på nuværende tidspunkt ikke ville kunne opnås en sådan dispensation. Begrundelsen herfor er bl.a., at Danmark ift. EU's regler ikke på nuværende tidspunkt udnytter alle klasser. I Danmark certificerer vi ikke i klasse B. Det er også vores vurdering, at det vil være muligt at indføre flere generationer af PBTC-materiale, da disse generationer ikke reguleres af EU-direktivet om handel med læggekartofler.

Pga. af nedklassificering og mangel på kerneplanter mangler der kartofler i nogle af de sorter, der produceres hos Tystofte. Manglen på sorterne i præbasis avlen betyder, at sorterne udgår af produktion ved nedklassificering. Hvis erhvervet bliver låst i ikke at kunne afhjælpe manglen, vil det betyde, at de finder sorterne fra andre lande. I nogle tilfælde vil de sorter, der bliver indført fra et andet EU-land, være af ringere kvalitet end det, der er blevet nedklassificeret i DK. Det skaber en ond cirkel, der kun fører til materiale af lavere kvalitet.

Det har tidligere være muligt, at have en generation, s5.

De muligheder, som LBST foreslog i den uddybende dagsorden vil ikke løse erhvervets problem.

Det blev aftalt, at både erhvervet og LBST skal gå i tænkeboks for at finde en mulig løsning.

Opfølgning fra sidste møde -

- **Eksportpakker på hjemmesiden**

Eksportpakkerne forbliver i et samlet dokument, men indholdsfortegnelsen er blevet klikbar, så når man klikker på et land i indholdsfortegnelsen, vil man blive ledt til det pågældendes lands importkrav. Løsningen virker også på tablets og smartphones.

Der var ingen yderligere bemærkninger til dette punkt

- **Resultater af EU undersøgelsesprogrammet**

Ingen offentlig database. EPPO global database giver et overblik over en skadegørers forekomst på verdensplan.

¹ Rådets direktiv 2002/56/EF af 13. juni 2002 om handel med læggekartofler

Kommissionens gennemførelsesdirektiv 2014/20/EU af 6. februar 2014 om EU-klasser for basislæggekartofler og certificerede læggekartofler og de betingelser og betegnelser, der skal gælde for disse klasser

Kommissionens gennemførelsesdirektiv 2014/21 af 6 februar 2014 om minimumsbetingelser og EU-klasser for præ-basislæggekartofler

Der var ingen yderligere bemærkninger til dette punkt

- **Tolerance for gengroning**

Erhvervet udtrykte på sidste møde (jf. referat under "punkter til næste møde") ønske om at drøfte tolerancen for gengroning i forbindelse med indsnævring af mulighederne for nedvisning.

Det er gået over alt forventning pga. godt vejr og knoldprøverne er blevet taget uden de store problemer. Erhvervet har fået nogle erfaringer, de kan tage med til næste år.

- **Laboratoriets kapacitet til at teste for karantæneskadegørere**

Laboratoriet foreslog på sidste møde, at erhvervet udformer en liste over karantæneskadegørere, som de mener er fornuftige for laboratoriet at kunne teste for med to uafhængige metoder.

Erhvervet synes, at laboratoriet er godt med for øjeblikket og har ikke nogen yderligere ønsker.

- **Jord behandling for økologisk avl –**

Punktet blev tilføjet af erhvervet under mødet.

Erhvervet efterspurgte en afklaring på, hvorvidt det er muligt at få dispensation til at jordbehandle i økologisk avl som led i at bekæmpe skadegørere.

Regler omkring jord behandling fastsættes i den fælles landbrugspolitik (CAP'en) LBST har tidligere undersøgt med team Miljø- og Erhvervsregulering, om det var muligt at søge dispensation. Deres tilbagemelding var, at det ville kræve en ændring af CAP-forordningen, og det er vanskeligt at overbevise EU-Kommissionen, samt alle medlemsstater om, at det er en god ide. Der er behov for meget stærke argumenter for dette. Man kan evt. holde øje med, om der er andre medlemsstater, som ønsker at ændre forordningen af andre årsager og kan ved samme lejlighed foreslå ændring af reglerne om jordbehandling. Idet Planter & Biosikkerhed ikke arbejder med CAP, er vi ikke orienteret om det, der foregår i det regi, men vi kan videreformidle de bekymringer, erhvervet kommer med og gå i dialog med relevante kollegaer i styrelsen om en eventuel løsning.

Erhvervet sender skriftligt indlæg til LBST omkring jord behandling for økologisk avl.

Evt.

- **Fødevarestyrelsens laboratorie:**

Mærkning af Alternaria prøverne. Prøvetagning af denne skadegører er nødvendigt ift. eksporten til Jordan. Laboratoriet orienterede om, at prøverne, der skal analyseres for Alternaria skal mærkes med grøn strips, så lab kan kende dem fra andre prøver. Den grønne strips bliver dermed brugt til både sortbensyge, Meloidogyne og Alternaria. Planter & Biosikkerhed informerer plantesundhedskontrollørerne.

- **Erhvervet fremlagde problemstilling om sortbensyge:**

Jf. vedlagt PowerPoint fra KMC.

Erhvervet opfordrede LBST til at inkludere snakken om sortbensyge under PRM-workshoppen.

Situationen nu er, at der sker flere nedklassificeringer pga. sortbensyge. Nedklassificeringerne giver huller i generationer, jf. punktet "Mulighed for dispensation for en 5. generation i præbasisavl"

Udfordringer i den forbindelse er, at nedvisningen skal foregå uden Reglone, tolerancerne i præbasis avlen, at vejret giver udfordringer, og kravene til efterafgrøder og jordbehandling er mulige faktorer der gør, at smitten holdes ved lige. Det er også en udfordring, at den nedklassificerede avl, ikke kan videreopformeres i dansk basisavl.

Det er erhvervets ønske, at vi kan udnytte det danske læggemateriale på en bedre måde, så der skal indføres mindre materiale fra andre EU-lande og på den måde mindske risikoen for at indføre skadelige sygdomme. På samme tid, skal der arbejdes på, hvordan smitten af sortbensyge kan reduceres.

Løsningerne skal findes i samarbejde med LBST med en god dialog.

Det er erhvervets ønske, at der kigges på mulige løsninger, og at bekendtgørelsen tilpasses herefter, sådan at der i fremtiden er mulighed for at reagere på smitte og forhindre en situation med mangel på forretningskritiske sorter.

- **Kørsel**

LBST arbejder på implementering af ny procedure fra årsskiftet, og beklager, at det ikke er sket i indeværende år.

LBST foreslog at opsætte et møde mellem Danespo, afdelingsleder i regional kontrol og Planter og Biosikkerhed. Erhvervet takkede ja til dette møde.

- **PRM – workshop**

LBST vil gerne afholde en workshop om PRM-forslaget, der gennemgår de væsentligste ændringer i produktionen fra i dag.

Erhvervet er interesseret i at høre noget om, hvordan forordningen forholder sig til, hvem der må lave opformering, hvem har sortsrettigheder og sortsejerskab i relation til NGT. Og hvordan foregår handel til private med opformering.

LBST har udsendt en doodle til arbejdsgruppen med mulige datoer for workshoppen.

Næste møde afholdes den 25/03-2025 hos KMC i Brande.